

کُردها پرچمداران ادب فارسی در ایران و میانرودان

محمد علی سلطانی

انتشارات اطلاعات

تهران - ۱۳۹۴

سرشناسه :
عنوان و نام پدیدآور: کُردها پرچمداران ادب فارسی در ایران و میانرودان / محمدعلی سلطانی
مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری: ۱۳۵ ص.
شابک: 978-964-423-990-8

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس
موضوع: ادبیات فارسی - تأثیر کردن
موضوع: شاعران کرد - ایران
موضوع: نویسندگان کرد - ایران
حاشیه‌آورده: مؤسسه اطلاعات
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ک ۴ س / PIR ۳۴۲۷
رده‌بندی دی‌سی: ۸۰۰/۹۰
شماره کتاب‌شناسی: ۴۰۴۸۶۸۲

اقتضایات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی: ۱۵ ۱۹۵۲۱۱
تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۵-۶
فروشگاه مرکزی: تهران، بزرگراه حقانی، روبروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۴۸۶
فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

کُردها پرچمداران ادب فارسی در ایران و میانرودان

نوشته محمدعلی سلطانی

صفحه‌آرا: رحیم رمضانی
طراح جلد: رضا گنجی
حروف‌نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

چاپ اول: ۱۳۹۴
شمارگان: ۱۰۵۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۳-۹۹۰-۸
ISBN: 978-964-423-990-8

Printed in Iran همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۹.....	اشاره
۱۳.....	کُردها و ادب فارسی از عصر فردوسی تا عهد ناصری
۱۳.....	حکیم میسری، دانشنامه میسری
۱۵.....	امرای کُرد آذربایجان
۱۷.....	مجمَل التواریخ والقصص
۲۲.....	ملا محمد مفتی زهاوی
۳۴.....	هزاره فردوسی
۳۵.....	عقد اخوت بهار و صدقی
۳۶.....	مرثیه بهار در رثای صدقی
۴۵.....	تحول فرهنگی منطقه و تأثیر آن بر ادب فارسی
۵۱.....	نقش نقشبندی مجددی در ترویج ادب فارسی
۵۳.....	آثار مولانا خالد
۵۴.....	قصیده در وصف حضرت رضا(ع) هنگام زیارت

- ۶۰.....سراج الدین عثمان نقشبندی
- ۶۱.....بهاء الدین محمد نقشبندی
- ۶۳.....نامه شیخ عیدالله شمزینی
- ۶۶.....جوابیه محمد بهاء الدین برای شیخ عیدالله شمزینی
- ۶۸.....دو غزل فارسی از بهاء الدین محمد نقشبندی
- ۷۰.....شیخ عبدالرحمن ابوالوفا
- ۷۶.....بهاء الدین عمر
- ۷۷.....مکاتبات ضیاء الدین
- ۸۰.....نجم الدین سودا
- ۸۱.....اندرز و کتب
- ۸۲.....وصیت
- ۸۳.....ملاحامد بیسارانی
- ۸۶.....مولوی تایجوزی
- ۸۹.....سیدبابا رسول برزنجی
- ۹۱.....ملاحمود باکی
- ۹۳.....ملاحمود محوی
- ۱۰۳.....ملاحمود بیخود
- ۱۱۰.....سروده ملاحمود (بیخود) در نعت حضرت پیغمبر اکرم (ص)
- ۱۱۳.....مکتب سید عبدالقادر گیلانی در ترویج ادب فارسی
- ۱۱۴.....عبدالقادر گیلانی
- ۱۱۹.....شیخ معروف نودهی
- ۱۲۰.....مولانا خالص طالبانی
- ۱۲۵.....شیخ رضا طالبانی
- ۱۲۶.....مناجات

- ۱۲۷..... ترجیع‌بند در نعت سرور کائنات (ص)
- ۱۳۲..... عشق حضرت حسین (ع)
- ۱۳۴..... شیخ محمود جاوید

اشاره

داستان‌گرد و فارسی‌ارپه‌ها و پیوستگی‌های تمامی اقوام و ملت‌های همجوار متمایز است. مردم کرمان طی هزاران سال زندگی سرافراز در زیستگاه میانرودان (عراق کنونی) در کمپایه‌های زاگرس در ایران غربی و بدلیس و موش و دیاربکر و اورف و... در ترکیه و قامیشلی و کوبانی و... در سوریه با امپراتوری عثمانی و دولت‌های عرب بعد از آنها، به پیوندی فرهنگی و تاریخی و ادبی و عرفانی و حتی اجتماعی نرسیدند، زیرا هیچ نقطه مشترکی در کارنامه و پیشینه آنها وجود نداشت. در حالی که کرمان و فارس در تمامی نکات یادشده یعنی فرهنگ، تاریخ، ادبیات، عرفان، - عبادت، آداب و رسوم، اخلاق اجتماعی و... با همدیگر مشترک هستند و به اصطلاح خون و گوشتند و تفکیک و تجزیه در ساختارهای پیوندی و مشترک آنان از لحاظ علمی اگر امری غیرممکن نباشد، بعیدالاحتمال است.

اگر راستش را بخواهیم کردها پس از جدایی تحمیلی از سرزمین مادری خود ایران، که از سویی سیاستهای بین‌المللی و از سویی ناکارآمدی

دولت مرکزی موجب اصلی آن بود، از برادر هم‌پشت خود رنجیده‌خاطر شده‌اند. اگرچه هیچ‌گاه مراوده خود را قطع نکردند و در فراز و نشیب جنگ و دربه‌دري جز ایران کسی برای آوارگان و زخمی‌ها و زنده و مرده آنان آغوش نگشود. هنوز در خراسان، همدان، کرمانشاه، شیراز و... آثار اردوگاه آوارگان کُرد باقی است و نوزادانی که آن روزها در سرزمین اهورایی ایران پا به عرصه وجود نهادند و در این دیار بالیدند، امروز در جغرافیای تجزیه شده و چهارپاره کردستان با زبان شیرین فارسی و کُردی سخن می‌گویند و می‌شنوند و تحصیل کرده‌ها و دانشگاهیان این جرگه به تدریس زبان و ادب فارسی در دانشگاه‌های خود اشتغال دارند و آنان که با زخم گران از مبارزه برای آزادی و بازگشت به اصل روستا به این سرزمین نهادند یا در بیمارستانهای شهرهای این کشور توسط پزشکان ایرانی و هموطن خود درمان شدند و برخاستند یا به حکم تقدیر تغییری نیفتادند، در راه آرمانهای ملی و میهنی به شهادت رسیدند و در مزارستان‌های تهران، کرمانشاه و شهرهای دیگر به خاک سپرده شدند. شاهد ادعا آرامگاه احسان نیری پاشا فرمانده قیام آرات و دهها و صدها جان‌باخته کُرد از قیام‌های پیش از فرازاد الجزایر ۱۹۷۵ تا حمله شیمیایی حلبچه که در خاک ایران آرام گرفته‌اند...

و اما بی‌توجهی به تحولات فرهنگی خاورمیانه که زائیده سیاست شوونیسم عربی با اسلام ابزاری است، موجب گردید که آهسته در طی چهار دهه به انحای مختلف این سفره فرهنگی و برادری جوی خرد به دور شدن و گاه بی‌اعتنایی قاطبه اهالی به ویژه جوانان کُرد و فارس بدهد و بر ماست که هر چه بیشتر آثار و احوال و شواهد را برای هر دو مردم از کُرد و فارس یادآور شویم، گذشته را از یاد ببریم، به آینده بیندیشیم و همچنین اهل قلم و اندیشه و رسانه و آگاهی را در تهران و سایر شهرها از خواب مسموم بی‌توجهی به داشته‌ها و کاشته‌های گذشتگان بیدار نماییم که مروجان زبان و

ادب فارسی در کران تا کران ایران فرهنگی از بغداد تا خراسان و از قونیه تا بامیان، کُردها، آذری‌ها، بلوچ‌ها، خوزی‌ها، مازنی‌ها و گیلک‌ها بودند. پس به زبان، ادبیات، تاریخ، جغرافیا، عرفان و آداب و رسوم و آیین آنها که در مجموع همان فرهنگ ایرانی و اسلامی است، احترام بگذاریم و در تقویت و ترویج آن بکوشیم و خواسته‌های منطقی فرهنگی و اجتماعی آنان را برآورده سازیم که کلمان هوار - زبان‌شناس بزرگ - گفت: «اگر روزی زبان فارسی به کلی از میان برود، براساس زبان کُردی می‌توان آن را احیا و بسازی کرد.» والسلام.

محمدعلی سلطانی

۱۳۹۳ - تهران

www.ketab.ir